କବି ଶ୍ରୀ ଭକ୍ତାଯୀନାମୃତ ବିରଚିତ।

ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣ

ସୁଆଙ୍ଗ।

ଶ୍ରୀ ଦାଶରଥି ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା
ତୃତୀୟବାର ପ୍ରକାଶିତ।

ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ—
ଦାଶରଥି ପୁସ୍ତକାଳୟ,
ବାଲୁବଜାର, କଟକ।

ମୂଲ୍ୟ ଛଅ ପଇସା ମାତ୍ର

Digitized by srujan ka@gmail.com

ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣ ସୁଆଙ୍ଗ

ଶାରଳାଙ୍କ ବନ୍ଦନା ।

(ବସନ୍ତ ବନରେ ଯାଇଛନ୍ତି ରେ ଦେଖା—ବୃତ୍ତ ।)

ଜୟ ଜୟ ଜୟ ଜଗତ ଜନନୀ, ଜୟ ଝଙ୍କଡ଼ବାସିନୀ ମା । ବିପଦ ଭଞ୍ଜନୀ ଦୁଷ୍ଟବିନାଶିନୀ, ଜୟ ମହିଷାମର୍ଦ୍ଦିନୀ ମା । ପଦ । ଅନ୍ତିମ କାଳରେ, ତୋତେ ଯେ ସ୍ମରେ, ଘୋର ସଙ୍କଟରୁ ତାରୁ ମା । ଅପୁତ୍ରିକ ପୁତ୍ର, ନିର୍ଦ୍ଧନୀକି ଧନ ନିମିଷକେ ଦେଇପାରୁ ମା । ୧ । ଶ୍ରୀ ଶାରଳାଦାସ, ତୋ ନାମ ଗୋଟିକି ହୃଦମଧ୍ୟରେ ଘୋଷିଲେ ମା ଶ୍ରୀମହାଭାରତ, ଅଷ୍ଟାଦଶ ପର୍ବ, ତୋର କୃପାରୁ ଲେଖିଲେ ମା ।୨। ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀଙ୍କର ବିବାହ ଚରିତ, ଲେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ମୋର ମା ମୋତେ ଦୟା ବହି, ପଦପଦ୍ମ କହି ଭିକାରୀ ଯୋଡ଼ଇ କର ମା ।୩।

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ରାଜା ବାହାରିବା ଗୀତ ।

ଦେଖ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ରାଜା ଧୀରେ ଆସନ୍ତି ହୋ । ସାଥେ ମନ୍ତ୍ରୀମାନେ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଚଳନ୍ତି ହୋ । ପଦ । ଶିରେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ମୁକୁଟ ଦିଶେ କେତେ ଝଟ ଝଟ । ଛବି ଗୁମର ଅଲଟ ଅଟେ ଦିଶନ୍ତି ହୋ । ୧ । ଗଳେ ଅଷ୍ଟରତ୍ନହାର, ଦେଖେ କେତେ ମନୋହର । ତାପରେ ମୁକ୍ତାହାର ଶୋଭା ପାଆନ୍ତି ହୋ ।୨। ଯାଇ ରାଜସିଂହାସନେ, ବସନ୍ତି ଆନନ୍ଦ ମନେ ନାୟକ ଭିକାରୀ ଏହି ଗୀତେ ଗାଆନ୍ତି ହୋ । ୩ ।

[ବର୍ବର] ଶୁଣ ସୁଜନେ ଦେଇ ମନକର୍ଣ୍ଣ । ଯେଉଁପରି ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରଣ । ସଭାରେ ପ୍ରବେଶି କୁରୁପତି । ସାଥି ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କି ହରଷେ ବୋଲନ୍ତି । ରାଜାମାନଙ୍କୁ କର ନିମନ୍ତ୍ରଣ । ପତ୍ରରଥ ସଙ୍ଗରେ ଭୀଷ୍ମ,

Digitized by srujan ka@gmail.com

ହେଲା । ଆଜ୍ଞା ପାଇଣ ମନ୍ତ୍ରୀ ଚାଲିଗଲେ । ରାଜା ସଙ୍ଗେ ସମ୍ଭ୍ରମ ଥିଲେ ଶକୁନୀ ସୋଦରବୀର ଦୁଃଶାସନ । ଶତଭାଇଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ । ମସ୍ତକେ ମୁକୁଟ ଶୋଭା ଦିଶଇ । ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର ତାଙ୍କ ପିତା ଅଟଇ । ଗାନ୍ଧାରୀ ଅଟନ୍ତି ତାଙ୍କ ଜନନୀ । ସୁରମା ନାମ ଭାନୁମତୀ ରାଣୀ । ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ନାମେ ତାଙ୍କ କୁମାରୀ । ନବଯୁବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନ୍ଦରୀ । ବଭା ନ ହୋଇ ଗୃହରେ ରହିଛି । ଭିକାରୀ ବୋଲେ ଦ୍ୱାରୀ ଆସୁଅଛି ।

—୦:*:୦—

ଦ୍ୱାରୀ ବାହାରବା ଗୀତ ।

ଦ୍ୱାରୀ ଦ୍ୱାରୀ କିଏ ଡାକୁଛି । ଦ୍ୱାରେ ଦ୍ୱାରେ ବୁଲି ଭିକ୍ଷା ଶୁଣୁଛି ଦିବାକୁ କେଁ ଅଛି ଆସିଛି ସୁଆଙ୍ଗ, ଭଣ୍ଡାରଙ୍କ ପାଇ ସାଇ ଖୋଜୁଛି ! ପଦ । ଗୁରୁପାଠ ହେଲି ପୁରୁଷ ମୋତେ କଲି ଅଣ ପୁରୁଷ । ମୁଁ କରିବି କସ । ଘର ଦ୍ୱାର ବାପ କାମ ନ ପାଇଣ ଦାନ୍ତ କଡ଼ମଡ଼ କରି ଧାଉଁଛି । ଦେଖ ତାହା ଢାଳରୁ ଗଲି ମନ କଥା ସବୁ କହିଲି ତା ଆଗେ ଭ ଧଲେ । ଦାନ୍ତ ଖଡ଼ ମଡ଼ କରି ଦେଲି ମାଡ଼, ଅଣ୍ଟାମେ ରଖିଛି ହାଣ୍ଡି ପଡ଼ୁଛି । କାଲିଠାରୁ ହୋଇଛି କଳି, ପୁଣି ଗଲେ ହୋଇବ କଳି । ସେ ପିଟିବ ବାଡ଼ି । ଉନଦାନହେଲା ରନ୍ଧା ବଢା ନାହିଁ ଖାଲି ପେଟକୁ ମୋର ବଳି ଉଠୁଛି ! ୩ । ଏଥିନିରନ୍ତ ରାଜା ହୁକୁମ କରିବ ଯାଉ ଜୀବନ । ଏ ଚୋଡ଼ା ପଥ୍ୟ କଟେ ଭିକ ସିଥ ବାର ଦୁଆରଆ ଘେଟାର ଶ୍ରେଷ୍ଠା ଇ ଧାଇଁ ଅସୁଛି । ୪ ।

—୦:*:୦—

ଭାନୁମତୀ ରାଣୀ ବାହାରବା ଗୀତ ।

(ଢେଳ ଢେଳ ଚନ୍ଦ୍ରା ଚଉ ଢେଳ ବଂଶବାର—ବୁଟଣ)

ବାହାର ହୋଇଲେ ଦେଖ ଭାନୁମତୀ ରାଣୀ । ଯୋଗିପ ଘରେ ସଖି କରନ୍ତି ସ୍ତୁତିଲେଣି । ପଦ । ମୁଣ୍ଡରେ ନାହିଁ ହରଷ , କଳା ନୟନେ ବରଷ । ଦିଶୁଛନ୍ତି ହୀନବାପ ତା ପତର ଓଢଣୀ । ୧ । ବେଣୀ ହାତେ ଘାସ ଚୂଡ଼, ବାହେ ବାଜୁବନ୍ଧ ଚୁଡ଼ି । ବାଜନ୍ତି ବେଣ ସଜାଡ଼ି

Digitized by srujan ka@gmail.com

ହେମପୁରେ ବେଷ୍ଟି ଣୀ ।। ଶ୍ରୀଲ ତାଙ୍କ ଗଜଗତି କ ଲିବଣ୍ୟ ଦଶେଦାନ୍ତ
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ରାଜାଙ୍କ ଅନ୍ତଃପୁର ପାଟରାଣୀ । ୩ । ତାଙ୍କ ଦେହେ ଭୁବନା
ମୋହାନ୍ତ ଉମରମାଦ । ସ୍ଥଳେ ଭଙ୍କାର ଅଜ୍ଞାନ ତନ୍ତ୍ରଚନ୍ଦ୍ରପାଣି । ୪ ।

(ରାଣୀଙ୍କର ଗାରସଂମନ ଦେଖି ରାଜାପଗୃହବାରୁ
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ଉକ୍ତି ।)

(ମାତ ଦପ୍ତାବଳରୁ ଚୋଦର—ବୃତ୍ତେ)

କହୁଛନ୍ତି ଭାନୁମତୀ ରାଣୀ । ଶୁଣମୋର କଥାରୁ ମଣି । ପଦ,
ରୂପମ୍ ସଂସାରେ ମଉ ହେଲ ଗୃହଚିନ୍ତା ସବୁ ପାସୋରିଲ । ଏକ
ମୋତେ ହୋଇଲ ଭିନେଣି । ୧ । ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀଙ୍କୁ ଲଭିପରା
କାପ । ନକର ହେ କୁରୁବୀର । ନବଯୁବତୀ ସେତ ହେଲଣି । ୨ ।
ଯାହାପରେ ପବେତ୍ର ଦୁହିତା, ଲ୍ଲଜାହୋଇ ରହେ ହୀଣ ପଛ । ପିତୃ
ଗଣ ନ ପାଆନ୍ତି ପାଣି । ୩ ।

[ମାଡାଖେଳୁଥିଲ ପଥେ ଏଥି ଗୋ—ବୃତ୍ତେ ।]

ଏହାଶୁଣି ବୋଲେ କୁରୁରାଣ ଯେ । ଏଡ଼ ଚିନ୍ତାକୁ ବହସ ମନ
ଯେ । ୧ । କାଲି କରିବ ମୁଁ ସ୍ୱୟମ୍ବର ଯେ । ନାନା ଦେଶୁଁ ଭ୍ରାଣ
ନୃପବର ଯେ । ୨ ଏହା କହୁ ଚଳିଲେ ନୃପଜ୍ଞ ଯେ । ଦ୍ୱାସ୍ଥ
ଦେଖି ଜାଣାଇଲେ ଯୁଧିଷ୍ଠି ଯେ । ୩ । ଆଜ୍ଞାପାଇ [illegible]ଦ୍ୱାର ଗଲ ଯେ
ବିନ୍ଦ୍ରାସି କହେ ଭ୍ରାଣ୍ଡ ଆଣିଲ ଯେ । ୪ ।

ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ପ୍ରବେଶ ଓ ରାଜା ସହିତ କଥୋପକଥନ ।

(କିବା ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ ତୁ କା ମାନପସମୋହିନୀ—ବୃତ୍ତେ)

ଧର୍ମନନ୍ଦନ ରାଜ ପାଟେଶ ହେଲେ ଯାଇ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ମାନ୍ୟ
କଲେ ଶିରକୁ ନୁଆଁଇ । ତୃପ୍ତି କରିଲେ କଲ୍ୟାଣ । ଧୃତରାଷ୍ଟ୍ର କର୍ଣ୍ଣ ।
ଡାକିଲ କହି କୁରୁରାଣ । ୧ । ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ବାଣୀ ଶୁଣି କହନ୍ତି ରାଜନ ।
ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହେଲାଣି ବରୁଣି ବରଣ । ରୂପମାନେ କ ବଣିବ । କହ

Digitized by srujan ka@gmail.com

ମୋ ଅଗରେ ଯାଉ ସନ୍ଦେହ ହୃଦର । ୨ । ଶୁଣିକରି କହୁଛନ୍ତି ଧର୍ମଙ୍କ ନନ୍ଦନ । ବର ଥାଉଁ ଚରଣରେ କସ ପ୍ରୟୋଜନ । ଶୁଣ ଅରେ କୁରୁଗଣ । ତୋ କଥା ଗୋଟିକ ନ ଯୋଗାଏ ମୋର ମନ । ୩ । ଦୁର୍ଯୋଧନ ବୋଲେ କେଉଁଠାରେ ଅଛି ବର । କେଉଁ ଦେଶର ନୃପତି କାହାର କୁମର । କହ କହ ମୋ ଅଗରେ । ଭଲଥିଲେ ଦ୍ରୋଣଦେବ ଜନ୍ମନ୍ତି ମଧ୍ୟରେ । ୪ । ଯୁଧିଷ୍ଠି ବୋଇଲେ ଦ୍ୱାରକାରେ କୃଷ୍ଣ ସୁତ । ଭୂପଚୂଡ଼ାମଣି ସର କେହ ନାହିଁ ଏ ଜଗତ । ତାର ନାମ ଅଟେ ଶାମ୍ବ । ତାକୁ ହିଁ ଅ ବଭାଦଅ ହେବ ସର୍ବଶୁଭ । ୫ । ଶୁଣି ଦୁର୍ଯୋଧନେ କହେ କ୍ରୋଧଭର ହୋଇ । ଗୋତ୍ରଅତା ଜାଣି କଥା କହୁଛ କପାଇ । କନ୍ୟା ନ ଦେବ ତାହାକୁ । ସେ ଗ୍ରାବ ଗୋପାଳ ଦଉଦେବ ମୋ ହିଁ ଅଗ୍ନିକୁ । ୬ । ଯୁଧିଷ୍ଠି ବୋଇଲେ ସେ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡନାଥ ସୁତ । ତାକୁ କନ୍ୟା ନ ଦେଇଣ ଦେବୁ କାହା ସୁତ । ଶୁଣ ଅରେ କୁରୁଗଣ । ମୋର ବାକ୍ୟ ଦିଅ ତାକୁ ଦୁହିତା ବହନ । ଦୁର୍ଯୋଧନ କହେ ମୁଖ ସମ୍ଭାଳି ରହ । ସେ ପାଜ ଗୋପାଳ କଥା ମୋ ଅଗେ ନ କହ । ଶୁଣି ଧର୍ମଙ୍କନନ୍ଦନ ତୁନ ହେଲେ ନୃପଙ୍କଆଜ୍ଞାକୁ ମାନିଣ । ଏଣେ ରାଜା ଡଗରକୁ ଡାକି ଆଜ୍ଞାଦେଲେ । ରାଜ୍ୟ ରାଜେ ସ୍ୱୟମ୍ବର କଥା କହ ଚଳେ । ଶୁଣି ଦ୍ୱାରୀ ଚଳିଗଲା । ଭିକାରୀ ବୋଲଇ ରାଜେ ରାଜ୍ୟ ହାକ ଦେଲା । ୭ ।

(ଦ୍ୱାରୀ) ଅସୁ ଛନ୍ତି ଧାଇଁ । ଗାଣପଲ ସର ଗୋସାଇଁ । ପଦ । ଏକ ଗୋଟି କନ୍ୟା ବର ଅଗଣନା । ଝୀଅପିତା ଅର୍ଣ୍ଣବ ନାହିଁ । ୧ । ଏ ରାଜାମାନଙ୍କ ବଳେ ଅଲ୍ପଜନୁକ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ପାଇବା ପାଇଁ । ୨ । ମଉର ବାସନା ପାଇଲେ ଶାଗୁଣ ଯେସନେ ପଶନ୍ତି ଖୁମାଇଁ । ଭିକାରୀଅ ବୋଲେ ଯେତେ ଜନ୍ମ ଥିଲେ କି ହେବ ବାଜ ଯିବ ନେଇ । ୪ ।

(ଝୁଲା)ନାନାଦେଶୁଁ ରାଜାମାନେ ବହୁ ହେଲେ ଠୁଳ । ପାଲିଙ୍କି ନାବାଣ ହାତୀ ଘୋଡ଼ା ପଲ ପଲ । ୧ । ଆନନ୍ଦ ସାଗରେ ଭାସି ହସିଲା ନଗର । କେତେତ ଲୋକଆସନ୍ତି ଦେଖିବେ ସ୍ୱୟମ୍ବର । ୨। ନୃପମାନେ

Digitized by srujan ka@gmail.com

ମେଳ ହୋଇ ସଭାରେ ବସିଲେ । ମୁକୁନ୍ଦଲୀଳ ଭଜାଇ ସଭା ଶୀ
ଦେଲେ । ୩ । ସଖୀଙ୍କୁ ଅଣାଇ ସ୍ନିଗ୍ଧ ଦେବତା ସବରେ । ଭିକାର୍ଯ୍ୟ
ବୋଲଇ ମନ ଇଚ୍ଛା ବର ନେବେ । ୪ ।

ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ବାହାରିବା ଗୀତ ।

(ଆସ ପ୍ରାଣପତି ଗଜ—ବୃତ୍ତେ)

ଆମମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ଅପୁଷ୍ଟନ୍ତୀ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ । କରଗତ ଧୀର ମନ ଶୃଙ୍ଗେ ପେଷ୍ଟେ ଗଜପତି । ପଦ । ମୁଖ ଜିଣେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ କାନ୍ତ ବାଣୀକୁ ବାଣୀ ମଧୁର । ରୂପେ ଜିଣେ ନିଶାକର ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନଙ୍କ ଦୁହିତା । ୧ । ସ୍ତ୍ରୀକୁ ସୁଷମାକାନ୍ତ ପଦ୍ମ ପତ୍ର । ମୃଗନେତ୍ରୀ । ଗଳେ ମାଳା ସୁରସିକ ଘମୁଣ୍ଡର ଦଶନ ସ୍ତର । ୨ । କଳାମେଘୀ ପାଟଶାଢ଼ୀ ଅଙ୍ଗରେ ଭରନ୍ତି ନେଇ । ବେଣୀଦ୍ୱେଶ୍ତ୍ର ରହୁ ବଞ୍ଚାଇରେ ପଞ୍ଚମନ୍ତ । ୩ । ଶିରନିବେଶୀରେ ଖୋଷା ଚାନ୍ଦଅଶ୍ରୁ ମଦନଙ୍ଗା ରସିକମାନଙ୍କ ହୃଦୟ ଭଣ୍ଡାଏ ଯେ ଉପବନ । ୪ । କଟୀରେ ଶୋହେକିଙ୍କିଣୀ, ପାଦେ ନୂପୁର ବାଜେଣୀ ଝୁମୁଜୁମୁ ଝିଣିକିଣି, ନାଦେ କମ୍ପାଏ ଧରଣୀ । ୫ । ନେତ୍ର ଶୃଙ୍ଗାଣି ଛଟକ ଲଗାଇ କାମଅଙ୍କୁଶ । ପୁଂସ ମାନସ ଅଙ୍କୁଶ କରେ ଭିକାରୀ ଭରତ ଝା

। ବାଣୀ । ହେବ ଏ ଯାହା ଭରସା, ତାର ବଡ଼ ମଜା । ରଜନୀ ଦିବସେ ଏହା ସଙ୍ଗେ ରହେ, ମାତ୍ର ହେବ ମନ୍ଦ ହଜା । ୧ । ଏ ନାରୀରତନ, ଲଭିବ ଯେ ଜନ, ହେବ ସେ ରସିକ ରାଜା । ୨ ।

। ଲୀଳା । ଏମନ୍ତ ଅନ୍ତେ ଶୁଣ ଜନେ ଅପ୍ରତିବ୍ୟବସାୟ । ସଖି ସଙ୍ଗେ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହୋଇଲେ ପ୍ରବେଶ । ସ୍ୱୟମ୍ବର ସ୍ଥାନେ ଯାଇଁ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ । ଭୂପ ନେଖି ନ ପାରିଣ ଉଲ୍ଲାସ ପଡ଼ିଲେ । ନାନା ଦେଶ ନୃପଙ୍କୁ ଶ୍ରୀମୁଖ ତାହାର । କର୍ଣ୍ଣେନ୍ଦ୍ର ଗମନା ହେ ସେ ଧୀନ ସମ୍ଭାବର । ଏମନ୍ତେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଦାସୀକି ଡକାଇ । କହେ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ଯେନ ହୋଇ ଦାଳୁହ । ଯାହାକୁ ହୋଇବ ଇଚ୍ଛା ତାହା ପାଶେ ଯାଉ ।

Digitized by srujan ka@gmail.com

ଇଚ୍ଛାରେ ବରମାଳା ଦେଇବ ଶ ନୃପ । ଦାସୀମାନେ ଏହା ଶୁଣି ଭାଳି
ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ । ଭିକାରୀ କାହିଁ ଅସ ଚିତା କରୁଛନ୍ତି ।

(ଦ୍ଵାସ) ମୁହିଁ କୁରୁଡ଼ି ଛୁ କାହିଁକି ଲୋ । ବେଗେ ବାହାଘର ଯାଇ କି
ଲୋ । କେଉଁ ରାଜା ତୋର ମନକୁ ମୋହିବ ଦେଖି ରୂପ ଟିକେ
ଧାଇଁ କି ଲୋ । ୧ । କାହା ସଙ୍ଗେ ମାଳ, ପକାଇବୁ ସାଥ ନାନାରଙ୍ଗ
ରସେ ରୂପକ ଲୋ । ୨ । କହେ ଭିକାରୀଆ, ବାରଦୁଆରିଆ, ମୋତେ
ଭୁଲାଇବୁ ରୂପକ ଲୋ । ୩ ।

[ଲୀଳା] ଶୁଣ ଅହେ ସଜ୍ଜନ । ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ଶୁଣି ଦାସୀ ବଚନ
ହେ । କେଲେ ନୃପତି ପାଶେଣ ସ୍ଵଜନ ହେ । ୧ । କନ୍ୟା
ବୋଲେ ମୃଦୁସ୍ଵରୀ । ଥାଉ ତୋ ସଙ୍ଗେ ମୁଁ ନ ପାରେ ଚାଲି ଲୋ ।
ଇଚ୍ଛାବର ନ ପାଇଲି । କ ଦାସୀ ଲୋ । ୨ । ଶୁଣି ମୃଦୁସ୍ଵରୀ କହୁ ।
ଯେଉଁ ଦେଶରେ ଯେ ରାଜା ଅଛଇ ଗୋ । ସବୁ ଚିହ୍ନାଇବି ମୁହିଁ
ସୁନ୍ଦରୀ ଗୋ ।୩। ଦେଖ କାଶୀ ନୃପ ଏହୁ । ଜଗମୋହନ ଯେତ ବସି
ଅଛଇ ଗୋ । ବଡ଼ ରହସ୍ୟକି ସେହୁ । ସୁନ୍ଦରୀ ଗୋ ।୪। ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ
ବୋଲେ ଦାସୀ । ମୋଠାରୁ ଦିଗୁଣ ବୟସ ତା ଦେଖି ଲୋ । ସୁଖେ କି
ପାଇବି ନଶି । କ ଦାସି ଲୋ ।୫। ଦାସୀ ଶୁଣି ପୁଣି କହୁ । କଳିଙ୍ଗ
ନୃପ ଅଛଇ ସେହୁ ଗୋ । ସବୁ କଥା ସେ ଜାଣଇ । ସୁନ୍ଦରୀ ଗୋ ।୬।
ଯେବେ ରୂମ୍ଭ କରେ ଥିବ । ଆନନ୍ଦରେ ତାକୁ ବଶ ହୋଇବ ଗୋ ।
ରଙ୍ଗେ ରଜନୀ କାଟିବ । ସୁନ୍ଦରୀ ଗୋ । ୭ । ଶୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ କହୁ ।
ମୋ ଭଳି ରସିକ ନୁହଇ ସେହୁ ଲୋ । ରସକଥା ନ ଜାଣଇ, କ ଦାସୀ
ଲୋ । ୮ । ପୁଣି ମୃଦୁସ୍ଵରୀ କହୁ । ଏ ରାଜା ଗଙ୍ଗାକୂଳିଆ ଅଛଇ
ଗୋ । ହାତୀ ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ଇ । ସୁନ୍ଦରୀ ଗୋ । ୯ । ଶୁଣି କହେ
ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ଦାସୀକୁ ନକୁଟି ଯେତ ବସିଛି ଲୋ । ରସ ନ ଜାଣେ ସେ
କଛୁ । କ ଦାସୀ ଲୋ ।୧୦। କାହାକୁ ନୋହିଲା ମନ । ଅନ୍ୟ ଦେଶ
ରାଜା ଦେଖାବହନ ଲୋ । ଯେହୁ ମୋହିବ ମୋ ମନ । କ ଦାସୀ
ଲୋ । ୧୧ । ଶୁଣି ଦାସୀ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଲା । ବାରାଣସି ରାଜାକୁ ଦେଖା-
ଇଲା ଯେ । ବାଳ ଅଭିକାର କଲା । ସୁଜନ ହେ । ୧୨ । ସୁଣି

Digitized by srujan ka@gmail.com

ଚିତ୍ରାଙ୍ଗ କନ୍ୟା। ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ବୃନ୍ଦାବନ ଭୁବନରେ ଲୋ। ମୋହନ
ବର ନାହିଁ। ନ ହାରି ଲୋ।୧୩। ମନ୍ତ୍ରୀ ଏହା ଦେଖି କହେ
କହି। ଭୁବନେ ହେଉଛ ଦୁଃଖୀ ଲୋ। ଧାତା କରନ୍ତେ କ ପକ୍ଷୀ
ମୂରଖ ଲୋ।୧୪। ଏ ସମୟେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ତାହା ଦେଖିଲେ
ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀଙ୍କ ଆଗ ଲେ। ନେତ୍ରେ ରଖାଇ ବନ୍ଧନ। ହାପିଏ ଲୋ।
୧୫। ଏ ବାକ୍ୟ ନାରଦ ମୁନି। ସ୍ୱର୍ଗ ଥାଇଁ ତାହା ପାଇଲେ
ଜାଣି ଯେ। ଉପରେ ଭିକାରୀ ଭଣି ମୁନି ନେ।୧୬।

—:○✱○:—

ନାରଦ ଅସିବା ଗୀତ।

ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ କୁମରଧୀରେ ଟୀରେ ଆସନ୍ତି ହେ। ହରେକୃଷ୍ଣ ନତାଇ ମୁଖରେ ହୃଷନ୍ତି ହେ। ପଦ। କରେ ଧରଛନ୍ତି ଛତା, କକ୍ଷରେ ଶୋଏ ଯଇତା। ହୋର କଉପୁଣୀ କଟି ତଟେ ଶୋଭନ୍ତି ହେ।୧। କମଣ୍ଡଳୁ ଅନ୍ତ କରେ, ଜଟା ପଡ଼ଇ ଗଣ୍ଠିରେ। ବୋଲ ହୋଇଛନ୍ତି ଅଙ୍ଗପାଳ ବଢ଼ିବ ହେ।୨। ଦାଢ଼ି ଅଣ୍ଟ ନାଭିଯାଏ, ଚୂଡ଼ାବ ଝଣା ଯାଏ ଭିକାରୀ ଶୀତେ ଗାଏ ବନ୍ଧ୍ୟ ଶ୍ରାପଡ ହେ।୩।

(ଲୀଳା) ଏଥୁ, ଅନନ୍ତରେ, ହସ୍ତିନା ନଗରେ, ନାରଦ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ। ଦେଖି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ, କରଣ ପ୍ରମାଣ, ପାଦାର୍ଘ୍ୟ ଆସନ ଦେଲେ। ମୁନି ହେ। ଅନେକ ବିନୟୀ ହୋଇଲେ।୧। ନାରଦ ଦେଖିଣ କରନ୍ତେ କଲ୍ୟାଣ, ପୁଚ୍ଛେ ଥାଉ କୁରୁରାଜ। ତୋର ସଙ୍ଗ ଭଲ, ରାଜ୍ୟର କୁଶଳ, କେତେ ଅଛନ୍ତି ପ୍ରଜାଗଣ। ରାଜନ ହେ। କହ ସମସ୍ତ ପ୍ରେରଣ।୨। ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ବୋଇଲ, ତୁମ୍ଭ କଲ୍ୟାଣରେ ସବୁ ରାଜ୍ୟରେ କୁଶଳ। ଏକା ଦୁଃଖ ମନ, ହେଲା ତପୋଧନ ଯେଉଁପାଇଁ ମୁଁ ବିକଳ। ଠାକୁର ହେ। ଶୁଣାଇବି ତାହା ପ୍ରକାଶ।୩। ମୋହର ମନ୍ଦିରେ, ନାମ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ, ତାହା ବିଭା ପାଇଁ ବର। କେଉଁ ଉପାୟରେ କାହିଁ ନ ଘଟିଲା, ଚିନ୍ତା କଲି ସ୍ୱୟମ୍ବର। ଠାକୁର ହେ, ସେ ନେବ ଯାଇ ଛାବର।୪। ନାରଦ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ କୁରୁପତି, ମୋତେ ଠିକେ ନ ପୁଚ୍ଛିଲୁ। ସ୍ୱୟମ୍ବର ବଳ୍ କରିବା ନ କଲୁ, ଯାଦବଙ୍କ

Digitized by srujan ka@gmail.com

କରୁଥିଲେ । ରାଜନ ହେ, ସେଠା ଉତ୍ତର କରିଲ । ୫ । ନାରଦଙ୍କ
ମୁଖରୁ, ଏ ବଚନ ଶୁଣି ପଚାରଇ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ । କାହିଁ କଲ ବର,
କେଉଁ ଦେଶେ ଘର ସେହି କହ ତପୋଧନ । ଠାକୁର ହେ । ଅଟେ
ସେ କାହା ନନ୍ଦନ । ୬ । ବୋଲେ ତପୋଧନ, ଶୁଣ କୁରୁ ରାଣ
ଯଦୁବଂଶ କୃଷ୍ଣ ସୁତ । ଦ୍ୱାରକା ଭିତର ନାମ ଅଟେ ଶାମ୍ବ ଦେବତା
ଅଂଶରେ ଜାତ । ରାଜନ ହେ । ଜଗତେ ନାମ ବିଖ୍ୟାତ । ୭ ।
ନାରଦ ଭାରତୀ, ଶୁଣି କୁରୁପତି, ବୋଇଲ ତା! ଜାତି ଗ ଉଚ୍ଚ ।
ତାହାପରେ ଝିଅ, କେମନ୍ତେ ଦେବା କହ । ସେ ହୋଇବେ ଆମ୍ଭ ଗୋତ୍ର
ନାରଦ ହେ । ଆମ୍ଭେ ନ ଯୋଡ଼ିବା ଗୋତ୍ର । ୮ । ନାରଦ ବୋଲନ୍ତି
ଜଗତର ପତି ଅଟନ୍ତି ନନ୍ଦକୁମର । ଯାହା ନାମରେ, ପାପୀ ଯାଆନ୍ତି ତର
ତାଙ୍କୁ ଗଞ୍ଜ କି ଥରେ । ରାଜନ ହେ । କର ଯା ତା ପୁଚ୍ଛେ ବର । ୯ ।
ଶୁଣି କୁରୁରାଣ, ହୋଇ କ୍ରୋଧମନ, ନାରଦଙ୍କୁ କହୁ ବୋଲେ । ମୁନି
ହୋଇ ତୁମ୍ଭେ, ଏ କଥା କହିଲ ଅନ୍ୟ ଲୋକେ କହୁଥିଲେ । ନାରଦ
ହେ । ତୃଣ ଦେଇ ଥାନ୍ତି ଭଲେ । ୧୦ । ଏ କଥା ନାରଦ, ଶୁଣି
ହୋଇ କ୍ରୋଧ ସେଠାରୁ ବେଗେ ଉଠି । ତୋ ଝିଅ କାହାକୁ,
ବିବାହ ହୋଇବ ଦେଖିବା ଯିବାଅ ଗଣ୍ଠି । ରାଜନ ହେ । ତା ଠାରୁ
ବଳ ତୋ ଜାଣି । ୧୧ । ଏମନ୍ତ କହିଣ, ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ନନ୍ଦନ, କ୍ରୋଧ
ହୋଇ ଚଳିଗଲେ । ରାଜା ମୁଣ୍ଡ ହଣି, ବହୁ ଗାଳି ଦେଇ, ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ
ମେଳେ ହେଲେ । ସୁଜନ ହେ । ଭିକାରୀଆ ଶୀତ ବୋଲେ । ୧୨

(ନାରଦ) କବାଟ ଫିଟାଅ କାମିନୀ ହେଲେ । ଯଇଲେଶ ବେଙ୍ଗ
ବେଙ୍ଗୁଲି ଲୋ । ପଦ । ତୋ ବାପ ଯା ବଳ ଗଞ୍ଜନେ ନିନ୍ଦିଲି,
ମୋତେ କଲ ଚେତେ ବୃଦ୍ଧଲି ଲୋ । ୧ । ତୋ'ର ବାହାଘର,
ଶୁଣି ଛରଚର, ହସ୍ତିନା ପୁରରୁ ଅଇଲି ଲୋ । ଦେବଋଷିଦାନ ତେଜେ
ଦେଖି ନାହିଁ ପର ନାରୀଙ୍କ ଭିକାରୀ କହୁଛୁ ଲୋ । ୩ ।

(ଲୀଳା) ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ସୁଜନେ ଶୁଣ କୁମାରୀ ପାଶେ ଗଲେ
ତପୋଧନ । ଦେଖି ପ୍ରଣାମ କଲେ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ନାରଦ ତାହାଙ୍କ
କଲ୍ୟାଣ କରନ୍ତି । ବୋଇଲେ ସୁଖେ ଥାଅ କେଦ ଭୁଞ୍ଜ । ତୋ ପିତା,

Digitized by srujan ka@gmail.com

କପ । ବସ୍ତି ନ ଦଅନ୍ତି । ଏହା ଶୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ କହଇ । କାଳି ବସ୍ତି ହେବ ମୁନି ଗୋସାଇଁ । ନୃପତିମାନଙ୍କୁ ଛନ୍ଦି ଡକାଇ । ତାକୁ ବସ୍ତି ହେବ ମନେ ଭାବଇଁ । ଶୁଣି ନାରଦ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ । ଅମ୍ଭେ ବର କରିଥିଲୁଁ ଉତ୍ତମ । ଏହା ଶୁଣି ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ କହଇ । କେଉଁଠାରେ ବର କଲ ଗୋସାଇଁ । ତାରୂପ ଗୁଣ କେମନ୍ତ ଅଛଇ । ଦୟାକରି ମୋତେ କହ ଫିଟାଇ । ନାରଦ ବୋଲଇ ଶୁଣ ଗୋ ଝିଅ । ତୋହ ବର ବରକରିଛୁ ଅମ୍ଭେ । ସବୁ ଉପରଙ୍ଗ କଥା ଜାଣଇ । ରଜନୀରେ ନେଇ ଖେଳିବୁ ତୁହି । ଏହା ଶୁଣି ହରଷେ କନ୍ୟା କହି । ଯେମନ୍ତେ ଦୋଷଭୁଣୀ ନ ହୁଇ ମୁହିଁ । ଯେତା ପ୍ରୀତିକରି ରଖିଛୁ ମୋତେ । ମୋ ମନକଥା କି କହିବି ତୋତେ । ମୁନି ବୋଲେ ଶୁଣ ଗୋ ଚମ୍ପାଦେହୀ । ତୋ ବର କୃଷ୍ଣକୁମର ଅଛଇ । ଦ୍ୱାରକାରେ ତାଙ୍କ ଅଛଇ ଘର । ତା ନାମ ଅଟଇ ଶାମ୍ବସୁନ୍ଦର । ଏହା ଶୁଣି ହରଷେ କନ୍ୟା ଭଣି । କେମନ୍ତେ ତା ରୂପ ଦେଖାଅ ଆଣି । ଏକଥା ଯେମନ୍ତେ କେହି ନ ଜାଣିବେ । ଯେ ତା ଶୁଣିଲେ ଦରୁଣ୍ଡ ଦେବେ । ନାରଦ ବୋଇଲେ ଶୁଣ ଗୋ ସଖି । ତିନିପୁର ଚିତ୍ରପଟ ଆଣିଛି । ମୁନିଙ୍କୁ ହସ୍ତ ଚିତ୍ରପଟ ନେଲେ । ରୂପକୁ ଦେଖିଣ ହଜି ପଡ଼ିଲେ । ଏହା ଦେଖି ମୁନି ଧଇଲେ ତୋଳି । ସେହୁ ଦେଲା ବାଳି କଲକ ଅଳି । ମୋତେ ଶାମ୍ବକୁ ଶୀଘ୍ର ଦିଅ ଆଣି । ଏଣିକି କହୁଛି ମୁଁ ତପୋମଣି ଯେତେ ଯେତେ ଚିତ୍ରପଟ ଦେଖିଲି ମୋ ଭଳି ରସିକକୁ ନ ପାଇଲି ଏକା ଶ୍ୟାମ୍ବ ରୂପ ମନ ମୋହିଲା । ମୋତେ ତୁରିତେ ଆଣିଦିଅ ଭଲା । କାନ୍ଦି ମୁନିଙ୍କ ପାଦକୁ ଧରଇ । ନାରଦ ତାକୁ କହନ୍ତି ବୁଝାଇ । ଏହି କ୍ଷଣି ମୁଁ ଆଣିଦେବି ତୋତେ । ମନେ ଭାବନା ନ କର କଷ୍ଟିତେ । ଶାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇଗଲେ ବ୍ରହ୍ମସୁତ । ତତ୍‌କ୍ଷଣେ ଦ୍ୱାରକା ଭୁବନେ ମିଳି । ଦେଖି ଦୂଅଶୀ ପଥ ଓଗାଳିଲା । ନାମ୍ବକ ଭିକାରୀ ଗୀତେ କହିଲା ।

[ନାରଦ]ଏମ୍ଭ ହୋଲେ ବୃଥା । ହେବୁକୁ ତାର ବନତା ।ପଦା

ପ୍ରେମରସେ ମାତ, ନଦ୍ରାରେ ଘାତ, କାଟିବୁ ହନ ହୋଇଥା । ୧ ।

ଦୀପ ଲଗାଇଣ, ଏକା ବସି ପୁଣ; କୁସୁମ ଶେଷ ପାଉଥା । ୨ । କନ୍ୟେ

Digitized by srujan ka@gmail.com

ଭିକ୍ଷାସିଆ, ବାର ଦୁଆରିଆ, ବେଶ ହୋଇ ପଥ ଗୁନ୍ଥୁଁଥା । ୩ ।

(ଦ୍ୱାରୀ) ଜାଣୁଛୁ କେଉଁ ପାସିଆ । ମୈଠାଯାଙ୍କ ମୈଚ । ପଦ । ଧରଣ ତା ଭଣ୍ଡି, ପଢ଼ାଇବ କାଟି, ନଦଭ ଭଙ୍ଗିଲୁ ମୋର । ୧ । ରାଜାର ପାଇଟି କର କର ଗୋଟି, ଯାକ ମୋ ମୋଟା ଶରୀର । ୨ । ଅଫିମ ଗଞ୍ଜାଇ ଗୁଣ୍ଡ ଖାଇ ଖାଇ ଆଖି ଦିଶେ ଲାଲ ମୋର । ୩ । କହେ ଭିକାରିଆ, ବାର ଦୁଆରିଆ, ଏଥିରେ ଠାଣ ଅପାର । ୪ ।

(ନାରଦ) ଆସ ଆସ ଶାମ୍ବସୁନ୍ଦର, ଦେଖିବୁ କେମନ୍ତ ସୁନ୍ଦର ପଦ । ତୋର ପାଇଁ ଚନ୍ଦ୍ରାନନା ନାହୁଁ ବୋଲେ ଆଣିଛୁ ଗୋଟିଏ ପତର । ୧ । ଆଜ୍ଞା ଘେନି ଜାଣ, ତୋର କାର୍ଯ୍ୟ ହେବ ବଳସିଧି ମନ୍ତ୍ର ଅମ୍ବର । ୨ ।

—ଃ✻୦✻ଃ—

ଶାମ୍ବ ବାହାରିବା ଗୀତ ।

(ଉପକୁ ଯାଉଛୁ ବାବୁ ଜଗିଆ ମଠ—ବୃନ୍ଦେ

ବାହାର ହୋଇଲେ ଦେଖ ଶାମ୍ବସୁନ୍ଦର । କୋଟି କନ୍ଦର୍ପ ମୂରତି ମନୋହର । ପଦ । ମୁଖ ପୂର୍ଣ୍ଣିଚନ୍ଦ୍ର ପରୁ, କାମିନୀଙ୍କ ଦର୍ପହାରୀ ଗୃଲେ କେତେ ଥିରଥିର, କୃଷ୍ଣକୁମର । ୧ । ଶିରେ ମୁକୁଟ ବିରାଜେ, କର୍ଣ୍ଣରେ କୁଣ୍ଡଳ ସାଜେ । ପିନ୍ଧିଛି ରେଶମି ଧଡ଼ି ଶୁକ୍ଳ ଅମ୍ବର । ୨ । ଦ୍ୱିତୀୟ ଇନ୍ଦ୍ର ସମାନ, ଦିଶେ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ନନ୍ଦନ । ନଶେ ହସ୍ତ ଦେଇ ମୋଡ଼ୁଛନ୍ତି ସେ ବାରବାର । ପଦ୍ମରେ ନଉକା ଯୋଡ଼ା କ ରଙ୍ଗେ ଧାଉଛି ଛଡ଼ା । କଲି ଭିକାରି ବରତା ଯୋଡ଼ଣ କର । ୪ ।

—✻✻—

(ଗୋଲା) ଏଥୁଅନ୍ତେ ଶୁଣରମ । ନାରଦ ପାଟଣ ଶାମ୍ବ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ହେ ସାଧୁଜନେ । ପ୍ରଣାମ କଲେ ବଂଶଧ । ୧ । ବୋଲନ୍ତି ହେ ତପୋଧନ । କ ଭ ରଚଣ ଆନନ୍ଦ ମନ ହେ । ତପିପାଇଁ । କହ ସମସ୍ତ ଫେଡ଼ଣ । ୨ । ନାରଦ ବୋଲନ୍ତି ଗୀର । ଶୁଣ ବାବୁ କୃଷ୍ଣଙ୍କର କୁମର । ନନ୍ଦନରେ । କରି ଧୈ ସବୁ ସମାଗ୍ରୀର । ୩ । କାହ୍ନ ଠାରୁ ନନ୍ଦା ମେଳେ । ଉଲେ ତ୍ରିପୁରଜନାହିଁ ଜାଣି ପୁଛୁଛି । ନନ୍ଦନ

Digitized by srujan ka@gmail.com

ରି । କଥାଏ କହିବି ତୋତେ ।୪। ଶୁଣି ବୋଇଲା ଶାମ୍ବ ବୀର, ଏ
କଥା ଅଟଇ କହ ମୁନିବର । ଠାକୁର ହେ । କରିବି ତାହା ସତ୍ବର ।
କହୁଛନ୍ତି ସଭଇଣ, ଯାଇଥିଲୁ, ଆମ୍ଭେ ହସ୍ତିନା ଦେଶ । କୁମର ରେ ।
ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ରାଜା ପାଶ ।୬। ତାର ଝିଅ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ । ସୁରୂପଗୁଣେ
ନାହିଁ ନଶାଯାଉ । କୁମରରେ । ଅଟେ ଉତ୍ତ ରମ୍ଭାବତୀ ।୭। ହେଲା
ତାର ସୁୟମ୍ବର । ଇଛାମତେ ତାର ନୋହିଲା ବର । କୁମର ରେ ।
କହିଲି ତାକୁ ସତ୍ବର ।୮। ତୋର ରୂପ ଗୁଣ କହିଲି । ଶେଷେ ଚିତ୍ର
ପଟେ ନେଇଣ ଦେଲି । ନନ୍ଦନରେ । କହିଲି ତୋତେ ଆଜ କାଲି ।୯।
ଶାମ୍ବବୀର ଏହା ଶୁଣି । ବୋଲେ ଶୁଣ କଥା ହେ ତପୀମଣି । ଠାକୁର
ହେ । କେଉଁଠାରେ ସେ ରମା ଭଗ୍ନୀ ।୧୦। କେବେ ତାକୁ ବିଭା
ହେବି । କେଉଁ ଉପାୟେ ମୁହିଁ ସେ ଧନ ପାଇବି । ଠାକୁର ହେ । କହନ୍ତୁ ଏ
କଥା ଭାବି ।୧୦। ନାରଦ ବୋଲନ୍ତି ବାଣୀ । ସୁଭଦ୍ରା ଯୋଅଜୁନଙ୍କ
ଭଗ୍ନୀ । କୁମର ରେ । ତାକୁ ବିଭା ହେଲେ ଜାଣି ।୧୨।
ବୋଲନ୍ତି କୃଷ୍ଣଙ୍କ ସୁତ । ସେ କନ୍ୟାର ରୂପଗୁଣ କେମନ୍ତ । ଠାକୁର
ହେ । କହ ସବୁ ହକିକତ ।୧୩। ଶୁଣି ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ କୁମର, ନେଇପଟ
ଦେଲେ ଶାମ୍ବଙ୍କ କର । ବୋଲୁଛନ୍ତି । ଦେଖ ବାବୁ ରୂପ ତାର ।
ତୋ କର୍ମ ସଲକ୍ଷ ଥିଲେ, ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀକନ୍ୟା ଲଭିବୁ ଭଲେ । ନନ୍ଦନ
ରେ । କ ହେବ ମୁଖେ କହିଲେ ।୧୫। କନ୍ୟା ପ୍ରତିମା ଦେଖିଣ
ମୂର୍ଚ୍ଛାଗତ ହେଲେ କୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦନ । ଦେଖି ମୁନି । ଶିଘ୍ର ଧଇଲେ
ତୋଳିଣ । କଣ୍ଠକ୍ଷଣେ ଚେତାପାଇ । ପୁଣ ସେ କନ୍ୟାପ୍ରତିମା ଦେଖଇ
ତପିଯାଇ । ମୁଁ ତାକୁ ବିଭା ହେବଇଁ । ଶାମ୍ବେ ବର ବେଶ କରା
ନେଇଚଳେ ତାକୁ ହସ୍ତିନା ପୁରୀ । ସାଧୁଜନେ । ଭିକାରୀ କହେ
ବିଚାରି । ୧୮ ।

(ନାରଦ) କ ହେବ କଷ୍ଟ ନୋହିଲା ଲୋ । ପୁଣି କାଲି ଯାଏ
ଗଲା ଲୋ । ପଦ । ଶାମ୍ବକୁ ସେ ଜର ହୋଇଲା ଅପାର, ତ ତଣୁ ମୋ
ଅଙ୍ଗେ ନଇଲା ଲୋ ।୨। ନୂହ ଧାବରୀ ତୁ ନଷ୍ଟେ ସେ ଆସିବ,
ଭିକାରୀ ଗୀତେ କହିଲା ଲୋ ।୧ ।

Digitized by srujan ka@gmail.com

(ଶ୍ଳୋକ)ନାରଦଙ୍କୁ ଦେଖିଣ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀସୁନ୍ଦରୀ । ବସାଇ ଆଦରେ ଶିର ନୁଆଇଁ ପ୍ରଣାମ କରି । ପଚାରଇ ଯେ । ଶାମ୍ବଙ୍କୁ ନ ଆଣିବ କିମ୍ପାଇ ହେ । ୨ । ଜାଣିଲି ତୁମ୍ଭ କଥାରେ ଛଳ ନାହିଁ ସତ୍ୟ । କଦା ଆଣିଅଛ ଯୋଗେ କହନ୍ତୁ ତ୍ୱରିତ । ମୁନିବର ହେ । ଆଜ ମୋର ଦୁଃଖକର ଦୂର ଯେ । ୩ । ନାରଦ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣିଅ କି କହିବି ମୁହିଁ । ଯାଇଥିଲି ତା ପାଶକୁ ସେତ ଘରେ ନାହିଁ । ନାରୀବର ଗୋ । କାଲି ନେଇ ଆସିବି ମଧୁର ଗୋ । ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ବୋଲେ ତୁମ୍ଭେ ଶୁଣି ମୁନିବର । ଶାମ୍ବକୁ ନ ଆଣିଲେ ମୁଁ ନାଶିବି ଶରୀର । ଯଉଛିଣ ହେ । ତେବେ ତୁମ୍ଭ ନାରୀହତ୍ୟା ଦୋଷ ହେବ । ୪ । ନାରଦ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣରେ ଶରଦଇନ୍ଦୁ ! ମନ ବଡ଼ାଇବାକୁ ଯିବା କହୁଥିଲି ମୁହିଁ । ଅଛି ଅଣି ଦେବ । ଏଥିପାଇଁ ନ କର ଭଲେଣୀ ଗୋ । ୫ । ଏତେ କହି ଶାମ୍ବକୁ ମେଘ ପାଶରେ ନେଲେ । ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ସଙ୍ଗେ ଆଣି ଭେଟ କରାଇଲେ । ସଖି ଦେଖି ଯେ । ଅଛ କି ପାଇଲି ବୋଧ ଆସି ଯେ । ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀଙ୍କି ଚେଳାଇ ମୁନି ଚଳିଗଲେ । ଶାମ୍ବ ହରଷରେ ଯଉଁ ମୁଖେ ଚୁମ୍ବ ଦେଲେ । କୋଳେ ଧରି ଯେ । ପ୍ରେମରସେ କାନ୍ଦିଲେ ଛନ୍ଦସ୍ତ ହେ । ୬ । ତହିଁ ପରସ୍ପରେ ବାକ୍ୟ କୁହା କୁହି ହେଲେ ଶୁଣିଣ ପ୍ରହରୀ ମେଘ ଚୌପାଖେ ବେଢ଼ିଲେ । ଡାକ ଦେଲେ ସେ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ଗୃହେ ପ୍ରୀତି କଲେ ଯେ । ପ୍ରଭାତ ନ ହେଉ ଡବେ ପଡ଼ିଲା କି ହୁରି । ରାଜାପାଶେ ଦୂରୀ ଯାଇଁ କରଇ ଗୁହାରି । ଭିକାସିଥ ଯେ । କନ୍ୟା ଅଛି ବାରଦୁଆରେ ଯେ ।

(ବକାସୁର ଛାକେ କେତେ ହେ ମହିମା — ବୃତ୍ତ)

ଦୃଢ଼ ଥର ଧର କହେ ହେ ମହିମାଗୋଷ୍ଠୀ ରାଜ୍ୟ ଶ୍ରୀପଢ଼ିଲା । ମେଘ ଦୃଷ୍ଟେ ପଶି, ହେଲେ ହଜା ହସି ଲୀଳା ଦୋଷୁର ହେଉଥିଲା ହେ ମହିମା । ପଦ । ଆଗହୁଁ ବଳି ନ ବୋଲ ତାହାଙ୍କୁ ପଛେ ଏତେ ଯାଏ ହେଲା । ଏତେ ବଡ ରଜା ହୋଇ ତେ । ତନୁଜା, ଜଗତେ ନିନ୍ଦା ଦିଆଇଲେ ହେ ମହିମା । ୧ । ପାପ ଦୁଷ୍ଟ କଥା ବସ୍ତ୍ରର ନ କର ପରକ୍,

Digitized by srujan ka@gmail.com

ଦେହ ଶକଲା । ଧନ ଭିକାରୀଅ, ବାରଦୁଆରୀଅ । ଏହାକୁ ଗୀତେ କହିଲା ହେ ମହିମା । ୨ ।

(କେଉଣା ଲୋ କପ କହିବ ଅଜ୍ଞ —ବୃନ୍ଦେ)

(ନାରଦ) ରାଜନ ରେ,ମୋ ବୋଲ ନ ମାନିଲୁ । ଗଉଡ ଧିକ୍କାର ମୋତେ ଦେଲୁ ତଡ଼ି; ଏବେ ଜାଣ ତୋର ଜାଣା ପାଇଲୁ । ଘର । ସେଠେ ଥାଇ ତୋ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ, କରୁଛି ସ୍ନେହ ପୀରତି । ହାଡ ନ କଣ୍ଠର ଜାତ ନ ବୁଝିଣ ଗେଲେ ଗେଲ ଗୃହେ ଜୋଇଁ କଲୁ ।୧। କି ପକାଶେ ରେ କୁରୁରାଣ,କରଥିଲୁ ଝିଅ ଅଚରଣ । ସବୁ ଠାଣ ତୋର ଅକାରଣ ଗଲା, କଣ ଟୋକା ଠାକୁ ବନ୍ଦ କରିଲୁ ।୨। ସେଠେ ଯାଇଁ ଦେଖ ନୃପତି, ଜୋଇଁ ଝିଅ ଶୋଇଅଛନ୍ତି । ଗୁପତ କଥାରୁ ଲୁଚାଇ ରଖିଥା,କହେ ଭିକାରୀ ନାରଦ ଓଲୁ । ୩ ।

ରାଜା ଦ୍ୱାରୀଠାରୁ ଏହା ଶୁଣି ଦୁଃଶାସନକୁ ଡାକିବାରୁ
ଦୁଃଶାସନର ରାଜାଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରବେଶ ଓ କଥୋପକଥନ ।

(ମାତା ଶୁଣ ଶୁଣ ମୋ ଗୁହାରି ଗୋ —ବୃନ୍ଦେ)

ଏଥୁଅନ୍ତେ ଦୁଃଶାସନ ବୀର ଯେ । ରାଜାଙ୍କୁ କରନ୍ତି ନମସ୍କାର ଯେ ।୧। ବୋଲେ କ କାରଣେ ଅବଧାନ ହେ । କହ କରିବା ତାହା ପାଳନ ହେ । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ବୋଲନ୍ତି ବଚନ ଯେ ।କି କହିବି ତୋତେ ଦୁଃଶାସନରେ । ଝିଅ ଅଥାଇଁ କଲି ସ୍ୱୟମ୍ବର ଯେ । ନାନା ଦେଶୁ ଆସି ନୃପବର ଯେ । ବରଣ ସ୍ଥାନେ ମେଳ ହୋଇ ଲେଖେ । ଝିଅ ଇଚ୍ଛାବର ନ ପାଇଲେ ରେ । ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ସେଠେ ରହିଥିଲା ରେ । କାହିଁ ଏକ ଚୋର ପ୍ରବେଶିଲା ରେ । ଦୁହେଁ ମେଳ କଲେ ସ୍ନେହ ପ୍ରୀତି ରେ । ମୋତେ ଲାଜ ହୋଇଲାଣି ଅତି ରେ । ଯାଅ ତାହାକୁ ତୁ ଧରିଆଣ ରେ । ମୋର ପାଶେ ତାକୁ ଆଣି ହାଣ ରେ । ରାଜା ମୁଖୁଁ ଶୁଣି ଦୁଃଶାସନ ଯେ ।ଗର୍ଜି ଧାଇଁଲା କ୍ରୋଧ ହୋଇଣ ଯେ । ଦେଖି ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଓଗାଳିଲେ ଯେ । ତାକୁ ନ ମାର ବୋଲି ବୋଇଲେ ଯେ । ଶୁଣି କୋପ ହୋଇ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଯେ । ବୋଲେ ତାହା

Digitized by srujan ka@gmail.com

କଥା କି ନ ମାନ ରେ । ରାଜା ଆଜ୍ଞା ପାଇ ଦୁଃଶା ଗଲା ଯେ ଭିକାରୀ ବେଲେ ବଢ଼ ଗଡ଼ଲା ଯେ ।

ରାଗ—ଚୌଖି ଶାମ୍ବ ଓ ଦୁଃଶାସନର ଉକ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟୁକ୍ତି ।

ଶୁଣ ଏଥୁ ସୁଜ୍ଞାନରେ, ଦୁଃଶାସନ କ୍ରୋଧମନରେ, ମେଢ଼ଯାଏଣେ । ପ୍ରବେଶିଣ ବଢ଼ାଏ ଗାଡ଼ । କେଉଁଠାରେ ଜାଉଅଛୁର, ବେଗେ କହ ଅନ୍ତୁ ବାହାର, ଆଜ ତୋତେ ଦେଖାଇବ ଶମନପୁରୀ । କେଉଁ ଧାତ୍ରୀ ଘରେ ଅଛିଲୁ । ଏ ଚୋର ହୋଇଣ ଚିହ୍ନ ଧରେ ପଶିଲୁ । ୧ । ମର ବାକୁ ନାହିଁ ଡର, ଅଟର ମାଜି ନାଉଅଛୁର, ଏକ ବାଣରେ ତୋହର ଯିବ ଜୀବନ । ଏବେ ତୋ ଇଷ୍ଟମନ୍ତ୍ରର ଦଣ୍ଡପ୍ର ଛେଦବ ଶିର କେଉଁ ଦେଶରେ ତୋ ଘର କାହା ନନ୍ଦନ । ଏମନ୍ତେ ଥାଇ ଶାମ୍ବ କହଇ ଦ୍ୱାରକାରେ କୃଷ୍ଣଙ୍କର କୁମର ମୁହିଁ । ୨ । ଅନ୍ଧତାର ଜାଣ ତୁମ୍ଭେ ରାଜାଙ୍କୋଇଁ ହେଲ ଅମ୍ଭେ, ତେଣୁ ନମସ୍କାର ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୁଁ କରଇ । ମୋଠାରେ କୋପ ନ କର କ୍ରୋଧ ତୁମ୍ଭେ ଶାନ୍ତ କର, ତୁମ୍ଭ ଝିଅ ଯେମନ୍ତେ ଥିଲେ ଭଜାଇ । ତାହାଶୁଣ ମୁହିଁ ଅଇଲି,ମେଘ ଭିତରେ ପଶିଣ ସୁରଙ୍ଗ କଲି । ୩ । ଶୁଣି କୋପେ ଦୁଃଶାସନ ଗର୍ଜି ବୋଲଇ ବଚନ । ଜାଣି ତୋ ଘର ଗରୁଡ଼ ହୋଇବୁ ଜୋଇଁ ରାଜାଙ୍କ ଘରେ ନେବ ଜୀଅନ୍ତା ଶୂଳରେ ଦେବ ଗେଲ କଥା ଦେବ ତୋର ମୁହିଁ ଛଡ଼ାଇ । ବାହାରକୁ ଆସରେ ଦୁଷ୍ଟ । ଆଜି ତୋତେ ଦେଖାଇବ ଯମର ଦେଶ । ୪ । ବୋଲେ ତୁମ୍ଭେ ଶାମ୍ବବୀର ଶୁଣ ହେ ଖଣ୍ଡ ଦୁଃଶାସର, ଏଜାଇ ନୁହନ୍ତି ବୋଲ୍ଲ ରଖିଛ ଘର । ଆମ୍ଭଙ୍କୁ ଯେତେବେ ନ ଦେବ ଅନ୍ୟବାଟରେ ବାହାରିବ, ଏ କେମନ୍ତେ ରହିବ ତୁମ୍ଭ କେତେ ବଳ । ଛାଡ଼ ଛାଡ଼ ମନୁ ସେ କଥା । ବାହୁବଳେ ଜିଣିଅଛି ମୁଁ କେତେ ଖଣ୍ଡ । ୫ । ଶୁଣି ବୋଲେ ଦୁଃଶାସର ଅଟର ପାଜିଶ୍ରେଷ୍ଠ ତ୍ରିପଡ଼ା ମରଣ ଦାନ୍ତ ଭାଙ୍ଗିବ ତୋର । ବଡ଼ି ବଢ଼ି କହୁ କଥା, ଗରୁଡ଼ ଅଛି ତୋ ପିତା ତୁମ୍ଭ ଯେ ଗରୁଡ଼ ନୁଥ ପଡ଼ୁ ପାମର । ବାପ ତୋହର ମାଇଁ ହେଲା । ମୋର ଏ ଅଙ୍ଗୀକ ବଣ ହୋଇବୁ ପର । ୬

Digitized by srujan ka@gmail.com

ତହୁଁ ବୋଲେ ଶାମ୍ବବୀର, କର୍ଯ୍ୟା କରୁଛ ଉତ୍ତର, ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀକ ବେଶ କରନ୍ତୁ ପାଇଣ । ଭସ୍ମାବୁଣୀ ଡାକିଆଣ, କାଟିଦେବ ନଖଗାଲ ହଳଦି ଲଗାଇ ବେଗେ କରାଅ ସ୍ନାନ । କୋପକର ମୋତେ କାହିଁକି ପଞ୍ଚପାପୀ ଶିବେ ଅଣିଦିଅ ବୋଲିଁ କି । ୭ । ଏ ବଚନ ଶୁଣି ଦୁଃଶା ହୋଇଣ ଅତ୍ୟନ୍ତ ରୋଷା ନୟନ ତରିଟିଏ ଶାମ୍ବକୁ ଧଇଲା । ଚାଛି ଡାଙ୍କ ବେଳ ହସ୍ତ, ଅଣିଲୁ ରାଜାଙ୍କ ପଗା, ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଏହା ପଡ଼ିଲା । ଅସ୍ତ୍ର ଠାରଦେଲେ ପାର୍ଥକୁ । ଭିକାରୀ ବୋଲିଇ ଗଲେ ଶାମ୍ବ ପାଶକୁ । ୮ ।

(ଅର୍ଜୁନ ଦୁଃଶାସନ ଦାମ୍ଭିକା ।)

ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ବାଣୀ, ଶୁଣି ଫାଲଗୁନୀ, ଦୁଃଖୀ ଅଶେଷ ପ୍ରବେଶିଲେ । ବହୁତ ଯିଦ୍ରାଧ ଦେବଳ ତାକୁ ଗଳ, ବେଗେ ଏମନ୍ତ କହିଲେ ! ପାମର ରେ । ଛନ୍ଦ ଶାମ୍ବକୁ ତୁ ଭଲେ । ୧ । ଦୁଃଶା ଏହା ଶୁଣି କହେ ଏହି କ୍ଷଣି ରାଜାପାଶେ ଦେବ ହାଣି । କେଉଁ ଦେଶୁଁ ଆସି ମେଳରେ ପ୍ରବେଶି ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ହରିଲୁଣି । ଅର୍ଜୁନ ରେ । ଜଗତେ ନିନ୍ଦା ହେଲୁଣି । ୨ । ବୋଲନ୍ତି ଅର୍ଜୁନ, ଶୁଣ ଦୁଃଶାସନ, ହେବାରତ ଯାହା ହେଲା । ବଡ଼ିବ ଭିଆଣ, କର ଅନୁକୂଳ ଶାମ୍ବ ତୁମ୍ଭ ଜୋଇଁ ହେଲା । ଦୁଃଶାସନ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ତାର ହେଲା । ୩ । ଶୁଣି ଏ ବଚନ କ୍ରୋଧେ ଦୁଃଶାସନ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ କହଇ । ମୂର୍ଖକୁ ହଲାଇ କପ କନ୍ଦୁ ଭୂଷ ଅସିଲୁ କି ଲଜ୍ଜା ଖାଇ । ଅର୍ଜୁନ ରେ । ନଟଷ୍ଟ ତୋତେକୁ ହାଣିବାଇଁ । ୪ । ଅର୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ମଦମତ୍ତ ଥିଲେ ଲେଖତେ ଭଲ ଗତି ଫିଟାଅ ବଚନରେ ମତ୍ତ ଅଜ୍ଞାନ ନ ହୋଇଲ ଚାରବା ଗ୍ରନ୍ଥ । ପାମରେ ଅନ୍ଧୁ ବୁଦ୍ଧ ଦୁଷ୍ଟମତି । ୫ । ଶୁଣି ବୋଲିଲ ଦୁଃଶା ହୋଇ ଅତି ରୋଷା ପରଶା ଅପତ ତୋର । ପାଞ୍ଚଭାଇ ପାଲ ଭିକ୍ଷା କରିଲ ଏଥିରେ ତେଜ ଅପାର । ପାମର ରେ । କଣିବୁଲୁ କୁଆଡ଼େବୁଲ । ୬ । ଅର୍ଜୁନ ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ଦୁଷ୍ଟମତି ଜଣାଗଲୁ ତୋର କଥା । ଏଥି ନିମନ୍ତେ କି ପରବୁଅ ଅସି ତୋ ମୁଁ ଆରୀଛି ହରନ୍ତା । ପାମର ରେ ।

Digitized by srujan ka@gmail.com

ଯୋଡ଼ ଏବେ ତୋର ମଥା । ୭ । ଦୁଃଶାସନ ବୋଇଲେ, ସେ ଗର୍ବ
ଗଉଡ଼ ମାଣ୍ଡି ହରି ବାସ ଥାର । ଏ କଥା ସମସ୍ତ ଜାଣନ୍ତି ଜଗତ,
ତାଙ୍କ ଭଳେ ନ ଝଗଡ଼ । ପାମର ରେ । ବାଟ ଗଡ଼ ଚୋଟା ଚୋର ।
କୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦାଶୁଣି କୋପେ ଫାଲଗୁନୀ ବୋଇଲେ ରେ ଦୁଷ୍ଟ ଶୁଣ ।
ଧରମ ସମର ଯିବୁ ଯମପୁର ରଖିବ କଏ ଆସିଣ । ପାମର ରେ ।
ମୁଣ୍ଡ ଦେବ ଛୁଟାଇଣ । ୯ । ବୋଲେ ଦୁଃଶାସନ ଶୁଣରେ ଅଜ୍ଞାନ
ମୋ ଅଗେ ଅଟୁ ତୁ ମେଣ୍ଢା । ମେଟରେ ଚଢ଼ିବ ଅନିରୁଦ୍ଧ ଝାଡ଼ିବ
ଛିଣ୍ଡାଇବ ବେକଦଣ୍ଡା । ପାମର ରେ । ତେବେ ଯାଇଁ ଯିବୁ ଅଣ୍ଡା ।
ଶୁଣି ଏ ବଚନ କୋପେ ଅରଜୁନ ଶାମ୍ବକୁ ଛଡ଼ାଇ ଦେଲେ ।
ଏହା ଦେଖି ଦୁଃଶା ହୋଇ ଅନ୍ଧ ଯୋଷା ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ପେଲି ଦେଲେ
ସଜନେ ହେ । ପଡ଼ୁ ପଡ଼ୁ ବର୍ତ୍ତିଗଲେ । ୧୧। ଅର୍ଜୁନ ପଡ଼ଯିବାର
ଦେଖିଣ ତାଙ୍କ ଦାଦା ଯୁଧିଷ୍ଠିର । ଯାଅ ଯାଅ ଭୀମ ନ କର ବିଳମ୍ବ
ଶାମ୍ବକୁ ଛଡ଼ାଇ ଧର । ଶୁଣି ଭୀମ । ଭିକାରି ବୋଲେ ବାହାର ।

ମୁଖବର ବାଣୀ (ଭୀମ ଦୁଃଶାସନ ଦାସ୍ତିକା)

ଶୁଣ ଆହେ ସୁଜନ, ଦୁଃଶା ପାଖେ ଆସି ଭୀମ । କହନ୍ତି ଆରେ
ରେ ଦୁଃଶା । କପାଇଁ ଘୋଷା କର । ୧ । ଶୁଣି କହେ ଦୁଃଶାସନ ।
ମୋର ବାଣୀ ଶୁଣ ଭୀମ । ହାଡ଼ କ କଣ୍ଡରୁ ପିଲ । ମେଉଠ ପଶିଲାରେ
।୨। ମୋ ହିଁ ଅସୁ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ । ତା ସଙ୍ଗେ କଲା ପୀରତି । ଧରି
ନେବ ରାଜାଠାକୁ । ଶଳି ଦେବାକୁ ରେ । ୩ । ଭୀମ ବୋଲନ୍ତି ରେ
ଶୁଣ ଯାପଡା ପଣ୍ଡିମାନଙ୍କ । ତା ସୁଅକୁ କହୁ ହାଡ଼ । ପିଟିବି ବାଡ଼ରେ
।୪। ଦୁଃଶା କହେ ଆରେ ଭୀମା । କେତେ କରୁଛୁ ଗାରିମା ।
ସବୁ ପାଇଁ କମ । ଭୁଜ । କରୁ ଲମ୍ଭାଇ ରେ । ୫ । ସେଇ ତୋର
ଆସିଥିଲା । ମେ ଟେ ଦେଖି ପଳାଇଲା । ବେକରେ ତୋର ଚଢ଼ିବ
ବନ୍ଧି ନିଇବ ରେ ।୬। ଭୀମ ବୋଲନ୍ତି ରେ ଦୁଃଶା । ମୋ ଆଗରେ
ଅଟୁ ମଶା । ଶାମ୍ବକୁ ଦଅ ଫିଟାଇ କହୁଛୁ ମୁହିଁ ରେ । ୭ । ଅନ୍ତ
ଯେବେ ଭଲ ଚାହୁ । ଅଣ ତୋର ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ । ଶାମ୍ବକୁ ତୁ ବନ୍ଧ

Digitized by srujan ka@gmail.com

ଦଣ୍ଡ । ସୁଖରେ ରହ ରେ । ୮ । ଶୁଣି ଦୁଃଶାସନ ବୀର । ବୋଲଇ ଶୁଣ ପାମର । ଛାଡରେ ଗଉଡ଼ ପେଣ୍ଡ । ହୋଇବ ତୋଇଁ ରେ ।୯। ଭୀମ ବୋଲେ ଅରେ ଓଲୁ । ପିଠିକି କଲୁଣି ଗଳୁ । କାହାର ଭରସା ପାଇ । କହୁଛୁ ରୁଷ୍ଟ ରେ । ୧୦ । ଦୁଃଶାସନ ବୋଲେ ଅରେ । କହ ତା ବାପ ଆଗରେ । ବଳେ ବାନ୍ଧିଅଛୁ ମୂଷ୍ଟି । ନେଉ ଛଡ଼ାଇ ରେ । ୧୧ । ଯେତେକ ତୋର ଅଛି ବଳ । କରୁ ଯେତେ ମୋ ସଙ୍ଗେ ରଣ । ମାରଣ ଗୋଟିଏ ଦଣ୍ଡା । କରିବି ଥଣ୍ଡା ରେ । ୧୨ । ଶୁଣି ଭୀମ ହସି କହେ ଲଣ୍ଡା । ତୋ ଠାରେ ମାତୁ ନାହିଁ । କୃଷ୍ଣ ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧକଲେ । ମରିବୁ ଭଲେ ରେ । ୧୩ । ଦେଖାଯିବ ତୋର ଅଣ୍ଟ ଉକାଉଛୁ ରାମକୃଷ୍ଣ ଆସିଲେ ତୋହର ମୁଣ୍ଡ । ହେବ ଦଶଖଣ୍ଡ ରେ । ୧୪ । ଦୁଃଶା ତହେଁ ହେଉ ହେଉ । ତୋ କଥା ନ ଶୁଣେ ଆଉ । ବାଟ ଛାଡ଼ଦିଅ ରୁଣ୍ଡ । ଧରି ନେବଇଁ ରେ । ୧୫ । ଏହାଶୁଣି ଭୀମବୀର । ହୋଇ ଅତି କ୍ରୋଧ ଭର । ଦୁଃଶାକୁ ଗାଳି ଦେଇଣ । କୁପିତ ମନ ଯେ । ୧୬ । ଶାମ୍ବକୁ ଛଡ଼ାଇ ନେଲେ । ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ପାଶେ ଦେଲେ । ପୁଣି ଦୁଃଶା ପାଶେ ଆସି ହୁଏ ଗରଜନ୍ତ ଯେ । ୧୭ । କ୍ରୋଧେ ଦୁଃଶାସନ ଯାଇଁ ଭୀମକୁ ଦଣ୍ଡା ପିଟଇ । ଭୀମଗଦା ପ୍ରହାରଇ । ଦୁଃଶା ହାରିଲା ଯେ । ୧୮ । ଦେଖିଣ ନାରଦମୁନି । ହସନ୍ତି କମଣ୍ଡଳୁ ଘେନି । ଦ୍ୱାରକା ପୁରୀ ଚଳିଲେ । ଜିଜ୍ଞାସି ବୋଲେ ଯେ ୧୯ ।

(ଲୀଳା) ଶୁଣ ଅହେ ପାଠକରେ ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ । ରାମକୃଷ୍ଣ ନାରଦଙ୍କ ପଡ଼ିଲେ ପାଦରେ ଯେ । ମାନ୍ୟ କରି । ନାରଦଙ୍କୁ କରନ୍ତି ଗୁହାରି ଯେ ।୧। ମୁରବଦନ ହେଲୁ ଶାମ୍ବ କେଉଁଣେ ଯାଇଛନ୍ତି । ଦେଶ ଦେଶ ବୁଲି ଗୃହରେ କାହିଁ ନ ପାଅନ୍ତି ହେ । ମୁନିବର । କହୁଁ ଛନ୍ତି କହନ୍ତୁ ସତ୍ୱର ହେ । ୨ । ଶୁଣି ନାରଦ କହନ୍ତି ଶୁଣ ରାମକୃଷ୍ଣ । ହସ୍ତିନାନଗରେ ଗଲେ ଶାମ୍ବ ହେବ ଭେଟ ହେ । ଦୁଃଶାସନ କୋପେ ତାଙ୍କୁ କରିଛି ବନ୍ଧନ ହେ ।୩। ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଝିଅ ଚନ୍ଦ୍ରାବତୀ ତାର ନାମ । ଗୁପ୍ତେ ନେଉଛି ପଶି ରୈବତପ୍ରୀତି କଲେ, ଶାମ୍ବ ହେ,

Digitized by srujan ka@gmail.com

ତାହା ଜାଣି । ଦୁଃଶାସନ ଦେଉଥିଲା ହାଣି ଯେ । ୩ । ତାହାଦେଖି ଯୁଧିଷ୍ଠିପଥରେ ଓଗାଳିଲେ ।। ଭୀମ ଅର୍ଜୁନ ଅନେକ ବୁଝାଇ କହିଲେ ଯେ । ନ ମାନିଲା । ଭୀମାର୍ଜୁନ ସଙ୍ଗେ ଯୁଦ୍ଧ କଲା ଯେ । ୪ । ଭୀମ କ୍ରୋଧ ହୋଇ ଶାମ୍ବକୁ ଛଡାଇ ନେଲେ । ତୁମ୍ଭେ ଯାଇ ଯୁଦ୍ଧ କର ତାହାଙ୍କର ତୁମ୍ଭେ ହେ । ଶୁଣ ରାମ କ୍ରୋଧରେ ହୋଇଲେ ତମତମ ଯେ । ୫ । ଯଦୁବଳସହ ରାମକୃଷ୍ଣ ଚଳିଗଲେ । ହସ୍ତିନା କଟକ ଯାଇଁ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ଯେ । ଭିକାରୀଥା । କହୁଅଛୁ ବାର ଦୁଆରଆ ଯେ । ୬ ।

ହସ୍ତିନାରେ ରାମକୃଷ୍ଣ ପ୍ରବେଶ ।

ମନଦେଇ ଶୁଣ ସୁଜ୍ଞଜନ ହେ । ଦ୍ୱାରୀଙ୍କି ଚାହିଁ ବୋଲେ ବଚନ ରେ । ଅରେ ଦୂତ ତୁହି ବେଗ ଯିବୁରେ । ଆମ୍ଭ ଆସିବା ତାକୁ କହିବୁ ରେ । ତାକୁ ଅଛୁ ଯେବେ ଭଲ ଗତି ରେ । ଶୀଘ୍ରେ ବଧୂ ଦେଉ ତା ଦୁହିତା ରେ । ଆଜ୍ଞା ପାଇ ପଡ଼ିହାରୀ ଗଲା ଯେ । ରାଜା-ସ୍ତମ୍ଭୁରେ ସଭୁବହିଲା ଯେ । ତାକୁ ଶାସ୍ତି ଦେଇ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଯେ । ଛଡ଼ି ଦେଲା ବନ୍ଧିକାରଣ ଯେ । ଶୁଣି ରାମକୃଷ୍ଣ କ୍ରୋଧ ହୋଇ ଯେ ସଜ୍ଜ କଲେ ଯଦୁବଳ ନେଇ ଯେ । ଶୁଣି ସୈନ୍ୟ ମାନେ ପ୍ରବେଶିଲେ ଯେ । ଭିକାରୀ କହି ଗୀତେ କହିଲେ ଯେ । ୭ ।

[ଲୀଳା] ଶୁଣ ହେ ସୁଜନେ, ହୋଇ ଏକମନେ, ହସ୍ତିନାରେ ରାମ ଯାଇଁ । ମହାକ୍ରୋଧଭରେ, ଯାଇଁ ଗଡଦ୍ୱାରେ ଢାଳଦ୍ୟନ୍ତି ଗାଳିଦେଇ । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ । ଏବେ କେଉଁଣେ ଯିବୁ ତୁହି ୧ । କାହିଁ ଦୁଃଶାସନ, ମୂରୁଖ ଅଜ୍ଞାନ, ମୋର ସଙ୍ଗେ ଧରଅସ୍ତ୍ର । ସେ ହୀନ ପାମର, ବାନ୍ଧିଲା କୁମର, ଦେଖିବି କେତେକ ତା ଠାଣ । ହୂତଗଣ ତା ମୃତ୍ୟୁ କରଛେଦନ । ୨ । ରେ ଅନ୍ଧ ନନ୍ଦନ, ଦୁଷ୍ଟ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ମନେ ତୁ ଭୟ ନ କଲୁ । ମରବାକୁ ଡୋର, ଫିକେ ନାହିଁ ଡର, ସର୍ପବିଲେ ହସ୍ତ ଦେଲୁ । ପାମର ରେ । ନଟନ୍ତୁ ଜାଣ ଅନ , ମଲୁ ।

Digitized by srujan ka@gmail.com

ଏତେ ସବୁ ବଳ, ପ୍ରବେଶି ନଗର, ଯାହାକୁ ସର୍ବେ ଦେଖିବେ । ତାଙ୍କୁ ତର୍ଜ୍ଜିମାର, ଦଅନ୍ତୁ ଯୋଗାଡ଼, ଏରୂପେ ସୈନ୍ୟନାଶିଲେ । ସୁଜନେ ହେ । ମୁଁ ତେଣୁ ପରିତ୍ରାଣ କଲେ । ୪ । ବ୍ରହ୍ମଣୀ ନନ୍ଦନ, ହୋଇ କ୍ରୋଧମନ, ହସ୍ତେ ଧଇଲେ ଲଙ୍ଗଳ । ହସ୍ତିନା କଢ଼ିବ ତାଡ଼ି ପକାଇବ, ଦେଖିବ ତାହାର ବଳ । ସୁଜନେ ହେ । ଏ କଥା ମୋର ପ୍ରମାଣ । ୫ । ଦେଖି ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ, ହୋଇଣ ଉଚ୍ଛନ୍ନ, ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ପାଶେ ଯାଇ । ନମସ୍କାର ହୋଇ, କାନ୍ଦିଣ କହଇ, ହୈ ଅବସ୍ଥେ ଦେବ ମୁହିଁ । ଠାକୁର ହେ । ହସ୍ତିନାକୁ ରଖ ଯାଇ । ୬। ନାରଦ ଶୁଣିଣ ବହୁ ଧିକ୍କାରଣ କହିଲେ ପୂର୍ବର କଥା । ଆମ୍ଭେ କହିଲୁ ତାଙ୍କୁ ପାଶକୁ ଦେଇଣ ଗଲେ ଗଲଥା । ସୁଜନେ ହେ । ଏବେ ଦୋଷ ତଳେ ଏଥା । ୭ । ରାଜାର ବଚନ୍ତି, ଦେଖି ଦୟା ବହୁ, ଯୁଧିଷ୍ଠିର ନାରଦ ଗଲେ । ବଳରାମ ପାଇଁ କହିଲେ ବୁଝାଇ, ହସ୍ତିନାକୁ ରକ୍ଷା କଲେ । ସୁଜନେ ହେ । ରାଜା ଶରଣ ପଶିଲେ । ୮ । ରାମ କହୁଛନ୍ତି ଶୁଣ ବ୍ରହ୍ମସୁତ ଗ୍ରହିଲୁ ତୁମ୍ଭ ବୋଲବ । ଶାମ୍ବ କୁମରକୁ, ବଧାଇ ଦେବାକୁ ଶୀଘ୍ରେ କରନ୍ତୁ ନମ୍ରାବ । ସୁଜନେ ହେ । ଆଉ ଉତ୍ତର ନ କର । ୯ । ଦ୍ୱାରିକା ପଠାଇ ଜ୍ୟୋତିଷ ଡକାଇ, ଗଣାଇଲେ ଶୁଭଦିନ । ପୁରବାସୀ ସବୁ, ବିବାହ ପ୍ରସ୍ତାବ ଶୁଣିଣ ହରଷ ମନ । ସୁଜନେ ହେ । କହେ ଭିକାରୀ ଅଜ୍ଞାନ । ୧୦ ।

——:○*○:——

(ନାୟକ ବାହାରବା ଗୀତ ।)

ବାହାର ହୋଇଲୁ ଅମ୍ଭେ ବୁଢ଼ା ନାୟକ ହେ । ଅଜନ୍ମବାଳରୁ ଅମ୍ଭେ ଗଜମୂର୍ଖ ହେ । ପଦ । ଦର ଥମ୍ଭ ହାଣ୍ଡିଯାଇ;ବୋପାଛେଳି ଜଗୁଥଇ । ନାଅ ମୋ ଚକ ପେଷଇ ଘର ଅନେକ ହୋ । ୧ । ଦୁଆରେ ଖଣ୍ଡ ଅ ଡାଟି, କେତେ ହାଗ ଦେଖାଛନ୍ତି । ଯୁଜାବୁଯା ବାଯନ ଯନ୍ତ୍ର ଅନେକ ହେ । ୨ । ଭରନ୍ତା ମୋ ଗୁଣବନ୍ତ ଠଣ୍ଡେ ଝରକଇ କଣ୍ଠ । ଭଇ ମୋ ଭର ପଣ୍ଡିତ ଜନ୍ମରୁ ମୁର୍ଖ ହେ । ୨ ।

Digitized by srujan ka@gmail.com

ରାଜାଙ୍କ ପାଶେ ମିଳଇ, ତହିଁ ଅବହରଦେବାଇ । ନାୟକ ଭିକାରୀ କହୁ ମୁଁ ଅଲଙ୍କୃତ ହେ । ୪ ।

——:O✱O:——

ବ୍ରାହ୍ମଣ ବାହାରବା ଗୀତ ।

ପଇଲୁ ଅମ୍ଭେ ନନା ଗୋସାଇଁ । ଦହି ଚୂଡ଼ା ଖୋଜି ପାଇଲୁ ନାହିଁ । ପଦ । ଅମ୍ଭେ ବଡ଼ ପାପି ଘରର ଜୋଇଁ । ନଡ଼ ଯାଉ ଯାଣ ପଠାଣ ସାହୁ । ୧ । ଅମ୍ଭେ ବେଦ ଶାସ୍ତ୍ର ଜାଣୁ ନାହିଁ । ଭଲ ଢଙ୍ଗ ଜାଣିଛୁ ମୋ ଦଦେଇ । ବାପା ମୋର ଯାଇଁ ପାରୁ ଖୋଳଇ । ହଳେ ଯେତ ହୋଇ ହଳ କରଇ । ନନା ମୋର ବାଡ଼ଛାଟି ଖଟଇ । ନାୟକ ଭିକାରୀ ଏ ରସ କହୁ । ୪ ।

(ଲୀଳା) ଏଥୁଅନ୍ତେ ଯାହା ହେଲା ଶୁଣ ଦେଇ ଚିତ୍ତ । ଶମ୍ଭୁ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ବାହା ହେବାର ଚରିତ । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଯେ ସବୁ ସାମଗ୍ରୀ କଲାଭିଆଣ ଯେ । ୧ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଜ୍ୟୋତିଷ ଆଦି ସକଳ ବସାଇ । ବରପିଢ଼ା କନ୍ୟାପିଢ଼ା ବସିଲେକ ଯାଇଁ । କନ୍ୟାବର ଯେ । ଅଣା-ଇଲେ ବେଦିର ଉପର ହେ । ୨ । ଦ୍ଵିଜ ଜଜ୍ଞଦେଶ ମିଳି ମଙ୍ଗଳ ପଢ଼ିଲେ । ବେଦ ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ ସବୁ ଶେଷ କଲେ । ହସ୍ତଗ୍ରନ୍ଥି ମେଯତ ଖେଳ କଲେ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ଯେ । ୩ । ସବୁ ଅନ୍ତେ ବାସି ବନ ଚଉଠି କରାଇ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ହୋମ ସାରି ନଜ ଜାତକ ଅଣାଇ । ଚନ୍ଦ-ନାସୀ ଯେ । ଅଷ୍ଟମଙ୍ଗଳାଦି କାର୍ଯ୍ୟ ସାରି ଯେ । ୪ । ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଦେଲେ ବହୁରତ୍ନ ଆଭରଣ । ରଥ ଗଜ ଅଶ୍ଵ ଆଦି ବହୁ ଦେଲେ ଦାନ । ହରଷରେ ଯେ । ଘରକୁ ଗଲେ ଭିକାରୀ ବୋଲେ ଯେ ।

ସମାପ୍ତ ।

Union. B. Printing. Works, Cuttack, 1930

Digitized by srujan ka@gmail.com